

KISÁLLATTENYÉSZTŐ

SZAKMAISMERTETŐ INFORMÁCIÓS MAPPA

Humánerőforrás-fejlesztési Operatív Program
(HEFOP) 1.2 intézkedés

„Az Állami Foglalkoztatási Szolgálat fejlesztése”

KISÁLLATTENYÉSZTŐ

Feladatok és tevékenységek

A prémek megszerzésének igénye és a prémek viselése hosszú múltra tekint vissza. Már az emberiség őskorából vannak bizonyítékok a prémek viselésére. A prémek története ugyanolyan ősi, mint az emberiségé, a kőkorszaktól napjainkig tart. A prémek kapcsolódnak a kultúra történetéhez a különböző korszakok öltözködési szokásaihoz. A XX. század első felében már olyan nagy lett a kereslet a nemes prémek iránt, hogy a vadászat nem volt képes az igényelt mennyiséget szolgáltatni, így megkezdődött egyes prémes fajok mesterséges körülmények közötti szaporítása, tenyésztése.

A kisállatok tenyésztése azonban nem szorítkozik kizárólag a szőrmés állatok tenyésztésére. Nagy népszerűségnek örvend - különösen gyerekes családok körében - a gyakran családtagként dédelgetett kisállatok tartása a lakásokban. Ezek a jószágok a kisállat-kereskedésből kerülnek az otthonokba. Megkapó élmény, ahogy ezekben a boltokban a kisgyerekek ujjonganak, gyönyörködnek egy-egy apró rágcsáló, vagy színes tollú madár láttán, és könyörögnek szüleiknek, hogy vigyék őket haza. Az állatkereskedésbe a kisállattenyésztőktől kerülnek az állatok, akik a vásárlói igényeknek megfelelően igyekeznek előállítani a kívánt fajtákat.

Melyek a jellemző feladatok, tevékenységek ebben a szakmában?

A kisállattenyésztő hobbyból, gazdasági vagy oktatási célból kisállatot tart, hizlal, szaporít, nemesít, értékesít. Szőrmés állatokat, pl. rókát, csincsillát, nyestkutyát, nyulat és nutriát tart, tenyészt és gondoz, állat- és szőrmeértékesítés céljából. A kisállat-kereskedelem számára hobby állatokat (pl. tengerimalac, aranyhörcsög), díszmadarakat, oktatási célra kísérleti állatokat tenyészt és nevel.

A kisállattenyésztő munkája a feltételek megteremtésével kezdődik. Elsőként tájékozódik a lehetőségekről. Megtervezi, kiválasztja a tenyésztésre szánt kisállat számára a megfelelő helyiséget, területet. Beszerzi a megfelelő állattartási eszközöket, a megfelelő mennyiségű takarmányt, az alomanyagokat, segédanyagokat és előkészíti a kisállat helyét. Gondosan

ügyel arra, hogy a fajtának megfelelő körülményeket teremtsen. Beszerzi az állattartáshoz szükséges engedélyeket. A következő lépés a megfelelő minőségű, és mennyiségű tenyészállat megvásárlása. Az állatokat előkészíti a tenyésztésre. A sikeres tenyésztés érdekében a tenyésztett fajtának megfelelően különböző tevékenységeket végez, pl. szexál (ivar-megállapítást végez), ellenőrzi a párokat nem szerint, inszeminál (pároztat), vemhességet vizsgál. A csoportosítási folyamatnak megfelelően szakszerűen tárolja, válogatja, fertőtleníti, szállítja, fajta szerint kezeli a tenyésztőjét, ellenőrzi azt a keltetés ideje alatt, eltávolítja a terméketlen tojást. Állatot keltet géppel vagy természetes úton. Levezeti a fialást, ellenőrzi az almot, dajkásít, súlyellenőrzést végez. Ellenőrzi és irányítja a szoptatást. Karbantartja a fialó fészket. Leválaszt az anyáról. Biztosítja a mozgásteret. Fajt és fajtát honosít. Új fajtát, új színt, fajtán belül új tulajdonságokat tenyészt ki. Jelöli, tetoválja, meggyűrűzi az állatot.

Gondozza az állatokat és azok ivadékait. Kiselejtezi, eladja a tenyésztésre alkalmatlan egyedeket. Előkészíti a megfelelő mennyiségű, és minőségű élelmet. Kiadagolja a ketrecekbe az előkészített takarmányt.

Biztosítja a megfelelő mennyiségű, és minőségű ivóvizet, szükség szerint különböző vitaminokat, gyógyszereket kever az ivóvízbe. Védőoltásokat ad vagy adat be. Folyamatosan figyeli az állatokat betegségek és az esetleges sérülések felderítése céljából. A beteg és sérült állatokat elkülöníti, és az előírásoknak megfelelően ápolja, kezeli. Szükség szerint állatorvos közreműködését igényli. Beállítja az istálló, ol tenyésztőhely hőmérsékletét és páratartalmát. Takarít, fertőtleníti, cseréli az almot, tisztítja az etetőt, itatót, fészkelő helyet, kotlófészket, közlekedőket, férőhelyet, eszközöket a fertőzések megelőzése érdekében. Távól tartja az élőködőket, rágcsálókat, ragadozókat. Csórt, karmot, körmöt, fogat, szőrzetet, tollazatot ápol. Gondoskodik az elhullott állatok begyűjtéséről, tárolásáról, szakszerű megsemmisítéséről. Eltávolítja, tárolja és elszállítja a trágyát. A fajtának megfelelő életkor, fejlettségi szint elérésekor gondoskodik az állatok értékesítéséről, szállításáról. Az állatokat előkészíti a szállításra, fajtánként megválasztja a megfelelő szállítóeszközt.

A szőrmeértékesítés céljából tenyésztett állatokat fájdalommentesen megöli és megnyúzza, késsel eltávolítja az irháról a húsmaradékokat. Szárítja, válogatja, minőség és színárnyalat szerint csoportosítja, és az értékesítésre előkészíti az irhákat. Az oktatási célból tenyésztett állatokat esetenként preparálja, és úgy értékesíti az oktatási intézmény számára. Elvégzi a

szükséges adminisztrációs tevékenységeket. Vezeti az ól-naplót, törzskönyvez, dokumentálja az állatvédelmi törvény és EU-s előírások betartását. Saját szakmai fejlődéséről gondoskodik. Kiállításokat, vásárokat látogat. Szakcikkeket olvas és publikál. Kiállításokon, saját tenyészetben bírál. Menedzseli saját tevékenységét, tárgyal, üzletet köt, reklámtevékenységet folytat. Utánpótlást képez.

Milyen anyagokkal, eszközökkel kell dolgoznia?

Fémek, műanyagok (rácsok, padozatok, etető, itató rendszerek), burkolóanyagok (beton, csempe, járólap, vízzáró festék), jelölőfesték, jelölőspray, gyűrűk, adminisztrációhoz szükséges anyagok (jegyzetömb, nyomtatványok). Alapanyagok: forgács, fűrészpor, szalma, széna, homok, sóder, fahamu, alompor. Segédanyagok: savanyítók, fertőtlenítők, tisztítószeresek, rovarirtók, rágcsálóirtók, hormonok, gyógyszerek, vitaminok, ásványi anyagok, nyomelemek, gombairtók. Takarmány: szemes-, szál-, granulátumok, decs-, zöldségfélék, gyümölcsök, állati fehérjék, speciális takarmányok.

Munkavégzése során használt eszközök a tárolóeszközök: ketrecek, terráriumok, volierek (kifutók), speciális tartóládák, állványok, tartó-szerkezetek, ülő-rudak, ülőkék, karantén berendezései. Etető/itató berendezések: önitatók, önetetők, automata etetők / itatók, zárt és nyílt rendszerű etetők / itatók, víztárolók, takarmány tároló edények, adagoló berendezések (vitamin, savanyító, gyógyszer), takarmánysilók, vízkezelő berendezés. Fialó rekeszek, boxok, ládák, speciális nyitott és zárt fészekodúk, tojófészek, fészektányérok.

Szállítóeszközök, berendezések: kiskocsi, béka, szállítóládák, szállítóketrecek, szállító árnyékolók, trágya-ki- és elszállító berendezések és eszközök. Hűtők, fűtők, világító berendezések, szellőztető, keltető berendezés, vezérlés, páratartalom mérő. Boncasztal, eszköz-sterilizáló, hőmérő, mérlegek perzselő, háti permetező, magasnyomású mosó, porszívó, porszóró. Védőfelszerelés, munkaruha, balesetvédelmi felszerelés, tűzvédelmi felszerelés. Gyógyszerszekrény, vegyszerszekrény, mérge szekrény, fürdető edények, elsősegélynyújtó doboz, tojáslámpázó, infralámpa, hűtőszekrény, fagyasztó, tálcás mosogató, zárható edények.

Hol végzi a munkáját?

A kisállattenyésztő munkáját többnyire zárt térben, a tenyésztett állatfajnak megfelelő istállóban vagy tenyésztésre alkalmas melléképületben végzi.

Munkája során kikkel kerül kapcsolatba, kikkel van dolga?

A kisállattenyésztőt munkájában sokszor a családtagok segítik, alkalmazottakkal, alkalmi kisegítőkkal tart fenn közvetlen munkakapcsolatot, de kapcsolatban áll a takarmányfelvásárló helyek alkalmazottjaival, tenyészállat értékesítőkkal, állattartó kollegákkal, állatorvossal, szállítókkal és felvásárlókkal.

Követelmények

Milyen fizikai igénybevétellel, megterheléssel jár a munkavégzés?

A kisállattenyésztő munkája közepesen nehéz fizikai megterheléssel jár. Jó állóképesség szükséges hozzá. Többnyire álló munkát végez, jellemzően a karját, kezeit használja. Gyakran emel, cipekedik, időnként görnyedt testtartásban dolgozik. Az istállók változó hőmérsékletűek, időnként kellemetlen szagúak.

Milyen környezeti ártalmakkal, hátrányokkal járhat a szakma gyakorlása?

Az állatok megbetegedésekor, elhullásakor fertőzésveszély állhat fenn. Az állatok karmolása, harapása, csípése sérüléseket okozhat. Balesetveszélyt a kézi eszközök, szerszámok használata, a gépi berendezések helytelen működtetése jelenthet. A hőmérsékleti különbségek (meleg melléképület – hideg külső hőmérséklet) miatt ízületi és mozgásszervi megbetegedés léphet fel.

Milyen egészségügyi követelményeket támaszt ez a szakma?

Fontos tudni, hogy minden foglalkozásnak szigorú egészségügyi alkalmassági feltételei vannak.

A fontosabb szempontok közül néhányat kiemelünk, tájékoztató jelleggel:

- jó látás,
- ép színlátás,
- jó tapintás,
- karok, kezek, ujjak fokozott használata,
- fokozott figyelem.

A foglalkozás gyakorlása során felmerülő kockázati tényezők:

- kézi anyagmozgással járó fizikai munka,
- tartós kényszertesthelyzet,
- fokozott balesetveszély,
- allergizáló anyagok,
- veszélyes anyagok használata.

Milyen egyéb tulajdonságok megléte kedvező ebben a szakmában?

Mint minden élőlényel kapcsolatos tevékenység, úgy a kisállatok tenyésztése is elsősorban lelkiismeretességet, pontosságot, megbízhatóságot, felelősségtudatot kíván a szakma művelőjétől. Állandó odafigyelést, jó megfigyelőkészséget követel. A kezűgyesség előny a munkavégzés során. Fontos a tisztaság, a higiéniai előírások, a hatósági állatorvos utasításainak betartása. Szőrmenyerés céljából tenyésztett állatok esetében az állatszeretet összeférhető kell, hogy legyen az állatok saját kezű leölésével, megnyúzásával. A túlzott érzelmi kötődés tehát hátrányt jelenthet.

Milyen tantárgyakban kell jó eredményt elérni ehhez a szakmához?

Aki kisállattenyésztőnek készül, annak elsősorban a biológia tantárgyból kell jó eredményt elérnie, de szüksége lesz az alapvető matematikai, kémiai, tudásra is. A gyakorlati

feladatok megoldásában, például kísérletek végzése, technikai tárgyban is jól kell teljesíteni.

Milyen érdeklődési kör a legelőnyösebb ebben a szakmában?

Az állatok tenyésztéséhez mindenekelőtt a természethez, az élőlényekhez, az állatokhoz való vonzódás, az állatszeretet szükséges. Szeretni kell a kézzel, eszközökkel végzett, tartástechnológiának megfelelő, módszeres munkát. A különböző berendezések működtetése némi műszaki érdeklődést is kíván. Szükséges a kereskedelemhez, az üzleti élethez való vonzódás is.

Szakképzés

Az állattenyésztő képzés célja, hogy a végzett szakemberek képesek legyenek jó minőségű piacképes állati termékek, tenyészállatok előállítására, rendelkezzenek valamennyi haszonállattal kapcsolatos alapvető szakismerettel, az esetleges szakmaváltáshoz szükséges képességekkel, lépést tudjanak tartani a technika fejlődésével, képesek legyenek befogadni az új biotechnikai eljárásokat.

Előképzettség

A szakképesítés megszerzésének előfeltétele alapfokú iskolai végzettség és a munkakör betöltéséhez szükséges orvosi alkalmasság.

Képzési idő

A középfokú szakképesítés 60 százalékában gyakorlati képzés folyik.

Képzési idő 1500 óra.

A szakképzés elméleti és gyakorlati tárgyai

Anatómia és élettan, Takarmányozástan, Állattenyésztés, Állatok egészségvédelme, Állattartás épületei és gépei, Munka- és környezetvédelem, Gazdálkodási és szervezési ismeretek, Szakmai gyakorlat.

A szakképesítés vizsgakövetelménye

A szakmai vizsga írásbeli, gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll. Az írásbeli vizsga magában foglalja az állattenyésztés, az állattartás épületei és gépei, a gazdálkodási ismeretek tananyagát.

A gyakorlati vizsgán a vizsgázók a szarvasmarha-, a juh-, a sertés-, a baromfitenyésztés területén kijelölt munkafeladatok közül három területen tesznek vizsgát. A vizsgabizottság az adott területre jellemző állattenyésztési hagyományok figyelembe vételével dönt arról, hogy a megadott négy állatfaj munkafeladatai közül melyik állatfaj munkafeladatait kell a vizsgázónak végrehajtani. A másik két vizsgafeladatot a vizsgázó tétel formájában húzza.

A szóbeli vizsga tantárgyai: állattenyésztés (magában foglalja az alapvető anatómiai, élettani és takarmányozási ismereteket is), az állatok egészségvédelmei és az állattartás épületei és gépei. A vizsga során számot kell adni a témakörökhöz kapcsolódó munka- és környezetvédelmi ismeretekről is.

Felmentést kapnak a Szarvasmarha-tenyésztő, a Sertés-tenyésztő, a Juhtenyésztő, a Baromfi- és kisállattenyésztő szakmában végzettek azokból a tantárgyakból és vizsgarészekből, amelyeknek a tananyaga 70%-ban lefedi az Állattenyésztő szakmai tananyagát.

Kapcsolódó foglalkozások

Általános állattartó és –tenyésztő,
Sertéstartó és –tenyésztő,
Baromfitartó és –tenyésztő,

Szarvasmarhatartó és –tenyésztő,
Juhtartó és –tenyésztő,
Általános mezőgazdasági foglalkozások.

A szakképesítéssel betölthető munkakörök

Ebtenyésztő,
Kísérleti kisállattenyésztő,
Laboratóriumi állatgondozó,

Díszmadártenyésztő,
Macskatenyésztő,
Galambtenyésztő.

Továbbképzési, szakmai lehetőségek

A tevékenységi kör az Állattartó-telepi gépész szakképzettség megszerzésével bővíthető. Szakmai továbblépést az Állattenyésztő és állategészségügyi technikus végzettség megszerzése jelentheti.

A szakmával kapcsolatos további információk részletesen a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet: www.nive.hu honlapján található, Szakképzési dokumentumok címszó alatt.

Kereseti lehetőségek:

Az egyes foglalkozások átlagkereseti statisztikáját – több évre visszamenőleg – az Állami Foglalkoztatási Szolgálat honlapján teszi közzé, a Statisztika menüpontban (egyéni bérek és keresetek statisztikája).

Elérhetőség: www.afsz.hu

Elhelyezkedési lehetőségekről tájékozódhat az Állami Foglalkoztatási Szolgálat kirendeltségein, a www.afsz.hu internetes elérhetőségen, vagy mobiltelefonon a <http://wap.afsz.hu> linken.

A kisállattenyésztő foglalkozást bemutató **pályaismertető film** elérhető az Állami Foglalkoztatási Szolgálat www.afsz.hu, valamint a Nemzeti Pályainformációs Központ www.npk.hu, továbbá az e-pálya www.epalya.hu internetes elérhetőségeken.

Kiadja: Foglalkoztatási és Szociális Hivatal

Felelős kiadó: Pirisi Károly főigazgató

Ez a kiadvány az Európai Unió és a Magyar Állam társfinanszírozásával 2005-ben készült. Aktualizálva 2008-ban. A jelen dokumentum tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Bizottság a tárgyra vonatkozó hivatalos véleményét.